

Gazdag Ferenc

A magyar EU-elnökségi várakozásokról

Minden európai uniós elnökség két dolgról szól: az integráció fejlődésének közvetlen irányairól és az elnöklő ország aspirációiról. A két elem értelemszerűen különböző dimenziókban jelentkezik, de elemei egybe is eshetnek. Minél több az egybeesés, annál sikeresebb az elnökség az elnöklő ország szempontjából. A kérdés tehát, amely ez utóbbinak a sikerességét firtatja, valójában az, hogy milyen mértékű az egybeesés az integráció fejlődésének széles vonulata és az adott ország külpolitikai prioritásai között. A válaszok bármely szintjének megadásához legelőször is a két elem egymás mellé helyezése szükséges.

Melyek az EU előtt álló legnagyobb kihívások 2010 elején? Egész Európában pánikhangulat érzékelhető Görögország, Portugália, Írország és Spanyolország gazdasági mutatói miatt. Az akut kihívást szinte mindenhol a pénzügyi válság következtében jelentkező gazdasági válságban, illetve ennek társadalmi következményeiben jelölik meg, hosszabb távon viszont mindehhez hozzákapcsolódnak a klimatikus és a környezeti gondok is. A különböző dimenziókban jelentkező kihívásokra nyilván különböző síkban fogatosított reagálásokat kell találni. A kérdés e tekintetben az, hogy Magyarország miként tud releváns módon illeszkedni akár az EU 2020 stratégiához, amely messze túlnyúlik a magyar elnökség időszakán, akár a klímapolitikához.

A spanyol–belga–magyar trió

Fontos látnunk, hogy a spanyol–belga–magyar elnökség (2010. január 1. és 2011. június 30. között) nem csupán egy az eddigi rotáló elnökségi triók között. Erre az el-

nökségre az európai kormányzás mélyreható átalakulásának kritikus mozzanatában kerül sor, változó szereplőkkel, változó szabályokkal és prioritásokkal. A kihívások nemcsak a szerencsés kompromisszumok megelégséről szólhatnak az új intézményi apparátus kiépülésében, hanem az új mechanizmusok hatékony működéséről, az intézményi lehetőségek kihasználásáról, az EU szintű *policy-making* hatékonyságáról, és arról, hogy az EU idejében tudjon alapvető döntéseket hozni egy romló nemzetközi környezetben.

Emellett a trió egy további, egzisztenciális természetű problémával is szembesül, jelesül azzal, hogy az Európai Tanács állandó elnöki posztjának és a kül- és biztonságpolitikai főmegbízott (HR) tisztségének létrehozásával óhatatlanul megfogalmazódik a kérdés: számít-e még egyáltalán a rotáló elnökségi rendszer, és mi lesz a trió tényleges helye? Miképp oszlik meg a felelősség a napirendek összeállításában az elnökség és az állandó elnök között? Sőt, még tovább lépve: bizonyos, hogy a hosszú ideje vajúzó és 2009 végén végre ha-

Az **Európai Unió Tanácsa** (vagy Minisztertanács) az EU legfőbb, de nem kizárólagos, kormányközi eljárással működő, döntéshozó szerve. Az integráció folyamatában a tagállami érdekek megjelenítésének helye, ülésein ütköznek a tagállamok álláspontjai és érdekei. A testület döntései a tagállamok érdekeinek eredőjeként születnek meg. Tagjai a tagállamokból érkező, a tárgyalat témáért felelős miniszterek.

Az **Európai Tanács** a tagállamok állam- és kormányfőinek testülete, az EU szerződésén kívül jött létre 1974-ben, s azóta az integráció csúcsszerveként működik. Az EU legfontosabb, stratégiai kérdéseiben hoz döntéseket. Évente legalább két alkalommal ülésezik.

Mindkét tanácsi formáció esetében kiemelkedő fontosságú a soros elnökség intézménye. Ezt a posztot a tagállamok felváltva töltik be féléves rotációval. A soros elnöklő ország hívja össze a Tanácsot, ülésein elnököl, jelentősen befolyásolja a napirend összeállítását. Kulcsszerepet játszik az unió külső képviselőjében. A Tanács elnökségének tehát elsősorban stratégiaalkotó, szervezési és reprezentatív funkciói vannak.

Az elnökség szempontjából meghatározó a megelőző és a következő soros elnök szerepe. Az elnökséget betöltő államok egy 2004-es megállapodás értelmében hármásával, egyfajta „trióban” szorosabban együttműködnek. A hármass csoportokba sorolt elnöki periódusok országai megosztják egymással tapasztalataikat, és segítik egymást a felkészülésben, szorosan együttműködnek feladataik ellátásában, különös tekintettel a féléves periódusokon túlnyúló ügyekre. Ezzel kívánják biztosítani, hogy minél nagyobb következetesség és folyamatosság jellemezze az egymást követő féléves elnökségi időszakokat. A magyar elnökséget megelőző trióba Franciaország, Csehország és Svédország tartozott (2008. július–2009. december), a minket követően pedig Lengyelország, Dánia és Ciprus vesz részt (2011. július és 2012. december között).

tályba lépő lisszaboni szerződés új szakaszt jelent az integráció fejlődésében. Abban az értelemben mindenképp, hogy az intézményi reformok időszakából ismét át kell lépni a közös politikák és projektek kidolgozásának időszakába.

Az elnökségi időszak fő kérdései

Minden elemző arra hívja fel a figyelmet, hogy a nemzetközi környezet az Európai Unió iránt figyelmesebb új amerikai adminisztráció mellett is alapvetően kedvezőtlen irányba mozog az unió szempontjából: Kína gyorsabban dolgozza fel a pénzügyi és gazdasági válság következményeit, mint a fejlett világ, s a koppenhágai klímakonferencia azt is megmutatta, hogy érdekeit követve kevésbé hajlik az együttműködésre. S bár ez év márciusában bejelentette, hogy aláírja a koppenhágai klíma megállapodást, együttműködésére továbbra is az óvatosság lesz a jellemző. Oroszország újból nekirugaskodik a hatalmi politizálás új, magasabb szintjének, s az észak–dél reláció egyensúlyozásában újrapozicionálja magát. Az Európai Uniónak tehát elsődleges érdeke, hogy a romló gazdasági kondíciók – és a nyomukban járó társadalmi degradálódás – mellett megpróbálja a lisszaboni szerződés életbelépése nyomán bekövetkező intézményi változásokat az egész integráció olyan transzformációjává konvertálni, amely közép- és hosszú távon a fenntartható fejlődés garanciája lehet.

Az egyik első lépés ebbe az irányba az lehet, ha az európai politikák kiszabadulnak abból a túlzottan szegmentált keretrendszerből, amelyben eddig fejlődtek. Sokan utalnak arra is, hogy az eddigi fokozatos, alkalmazkodó hozzáállással kellene szakítani. Radikálisabb áttörés kell, hogy újra növekedő pályára állhassanak az európai gazdaságok, továbbá megtartható legyen az EU kohéziója, és emellett támogatni lehessen a feltörekvő gazdaságokat. Az igény tehát egy új, integráltabb európai stratégia.

A költségvetési deficitek ijesztő kontextusa a növekvő adóssági mutatókkal együtt a gyakorlatban kifejezetten kedvezőtlen ha-

tással van az egységes piac építésére csakúgy, mint a strukturális reformok végrehajtására a foglalkoztatáspolitikában, illetve a termelékenységgel kapcsolatos politikákban is. E kedvezőtlen hatások jelentkeznek a költségvetési megszorítások, továbbá az ipar és az adózás terén is. A tagállamok közötti különbségek a gazdasági és a monetáris unió kérdésében szintén növekednek. A tagállamok nem kerülhetik el a szorosabb koordinációt e kérdésekben. Ezen a téren a spanyol–belga–magyar triónak azonnal prioritást kellene adnia egy koncentrált erőfeszítésnek, hogy az unió döntsön a válságmenedzselő politika befejezéséről és egy új stratégia életbe léptetéséről.

A minden európai állampolgár számára biztosítandó hozzáférés az energiához többé nem választható el az unió által javasolt széndioxid-kibocsátási célkitűzésektől, sem pedig a versenyképesség növelésének kívánalmától. Ha van egyáltalán olyan kérdés, amely az EU-politikák széles körű koordinációját igényli, hát ez az. A stabil energiaellátás érdekében az EU-nak egy összekapcsolódó infrastruktúrára támaszkodó belső energiapiac kialakítására van szüksége. A spanyol–belga–magyar triónak fel kellene erősítenie ezt az elemet, és meg kellene könnyítenie a kül- és biztonságpolitikai főmegbízott dolgát a közös energiapolitika bevezetésében, amelyben nagyon fontos elem lehet egy koherens európai pozíció kidolgozása Oroszországgal, a Kaszpi-tengeri régióval és a Közel-Kelettel kapcsolatban. A cél az olaj- és gázellátás garantálása. Ugyancsak erőfeszítéseket igényel az energiateljesítményben a tiszta energiák felé törekvés, amelyben el kell kerülni azt a helyzetet, hogy a meghozott intézkedések bevezetését (technológiai ösztönzés, a tiszta energia árának csökkentése) a pillanatnyi költségvetésre hivatkozva halasszák el.

A 2008-as klímacsomag elfogadása fontos lépés volt, de messze könnyebb tervek készíteni, mint Európában egy alacsony széndioxid-kibocsátó gazdaságot kiépíteni. Az ugyanis növekedési modellünk alapvető újragondolását, vagyis gyakorlatilag minden gazdaságpolitikai elképzelés átforgalmazását követeli meg.

A Lisszabon utáni növekedési és fejlesztési stratégiák középpontjába a klímaváltozást kell helyezni. Ezen új stratégiának képesnek kell lennie arra, hogy szinergiát teremtsen a politikák társadalmi, gazdasági és környezeti dimenziói között. A társadalompolitikát kevésbé kell kompenzációs eszköznek tekinteni, helyette inkább a termelékenység elemének. Környezeti politikákat kell kifejleszteni, amelyek a növekedés felé nyitnak utat.

Új stratégia a külkapcsolatokban

Mihelyt a kül- és biztonságpolitikai főmegbízott és az Európai Külügyi Szolgálat működni fog, különös érdek fűződik ahhoz, hogy ezek az új eszközök szerepet játsszanak a CFSP-ben és a CSDP-ben. Hogyan lehetne elfogadni egy konstruktív politikát Oroszországgal szemben, amely ugyanakkor stabilizáló hatással lenne a keleti szomszédságban? Melyek az EU válságkezelési prioritásai, és miként lehet tisztázni a katonai és civil eszközök alkalmazásának kritériumait? E kérdések egyike sem tisztázható a prioritások világos megadása nélkül.

A triónak valószínűleg nem kellene várnia az európai biztonsági stratégia (*European Security Strategy – ESS*) következő áttekintéséig, hanem helyette érdemben kellene megvitatni a CSDP-t, vele párhuzamosan az új NATO stratégiai koncepciót, és összekapcsolnia az EU átfogó céljait a meglévő eszközökkel. A trió ugyancsak léphet a bővítési

folyamat új víziójának elfogadása felé még a következő költségvetési vita előtt abból a célból, hogy annak pénzügyi következményeit figyelembe tudják venni a tervezéskor. E kérdésekben a triónak – együtt a kül- és biztonságpolitikai főmegbízottal – megvan/meglehet a saját szerepe.

Van-e még értelme a rotáló elnökségnek?

Az állandó elnöki poszt megalkotása régóta szándéka néhány tagállamnak, s ezt nem is tették félre soha a Konvent óta. Kritikaként szokták megfogalmazni, miszerint a rotáló elnökség akadályozza, hogy az intézményeknek konzisztens, hosszú távú stratégiája lehessen, tekintve, hogy mindegyik elnöklő ország a saját prioritásait állította előtérbe. Ugyancsak szándék volt, hogy az EU ne változtassa állandóan a képviselőit a nemzetközi bi- és multilaterális tanácskozásokon. Az állandó elnöki poszt jelenlegi változata viszont hibrid megoldás, tekintve, hogy az állandó elnökség csak az Európai Tanácsot érinti, és nem a Minisztertanácsot.

Jelenlegi formában az állandó elnökség azt jelenti, hogy a Tanács minden formációját a rotáló elnökség elnöklí, beleértve az Általános Ügyek és Külső Kapcsolatok Tanácsát (*General Affairs and External Relations Council – GAERC*) és az előkészítő testületeket, köztük a nagyhatalmú Állandó Képviselők Bizottságát (*Comité des représentants permanents – COREPER*), de az Európai Tanácsot kivéve. Ezt ugyanis a két és fél évre kinevezett állandó elnök vezeti, hasonlóképp a Külkapcsolatok Tanácsához (*External Affairs Council*), valamint annak előkészítő testületeihez, amelyeket a kül- és biztonságpolitikai főmegbízott elnöklí.

A lisszaboni szerződés hangsúlyozza a trió elnökség szerepét is, amelynek rotálási listáját jó előre összeállították a méretek és bizonyos földrajzi kritériumok alapján, s amelyet egy másfél éves elnöki program készítésére is felkértek. Több szakértő azonban úgy véli, hogy ez a hibrid megoldás csak átmeneti lehet, míg mások úgy érvelnek, hogy hosszabb távon is életben maradhat.

Ugyanakkor számos indok hozható fel a rotáló elnökség megmaradása mellett.

- Hasznos kiegészítés lehet a trió kialakult koordináló mechanizmusa.
- A rotáló elnöklő ország rákészül a szerepre, s az integráció gondolatát, eljárásait, érdekeit megismerteti az adott társadalommal, azaz közelebb viszi az intézményt a polgárokhoz. Az európai projektek iránti társadalmi figyelem ilyenkor a legmagasabb. Segítségül a kormány megkapja a média figyelmét.
- Az elnöklő ország európai prioritásai láthatóbbá válnak mind a nemzeti adminisztráció, mind az európai együttműködés szintjén. Az adminisztráció európaisága vagy nem európaisága láthatóbbá válik.
- Nem kellene lebecsülnünk az elnöklő ország társadalmának reagálást sem. Jobbára büszke, hogy az adott ország kormánya áll fél évig egy 27 tagú szervezet élén, s képviseli azt nemzetközi összejöveteleken.
- A trióban együttműködő országok politikai kapcsolati szintje jelentősen megnő, még ha az egyéb (földrajzi, történelmi stb.) szempontok alapján együttműködésük nem is tekinthető eleve túl mélynek. Ehhez elég, ha egy pillantást vetünk az előző (francia, cseh, svéd), a jelenlegi (spanyol, belga, magyar) és a következő (lengyel, dán, ciprusi) triók összetételére. Az itt elért kompromisszumok közvetlenül hasznosíthatók szélesebb uniós szinten is. Mindenki a 2007-es német–portugál–szlovén triót

használja illusztrációként, s azóta minden trió közös logót tervezet és weboldalt működtet. Pillanatnyilag a rotációs elnökségnek nincs alternatívája.

Ajánlások a spanyol–belga–magyar trió számára

A francia *Notre Europe* nevű intézet 2010 márciusában közzétette *Gondolkodj globálisan – cselekedj európai módon. Tizennégy európai think tank ajánlása az Európai Unió spanyol, belga és magyar triója elnökségének* című kiadványát (*Think Global – Act European. The Contribution of 14 European Think Tanks to the Spanish, Belgian and Hungarian Trio Presidency of the European*

Union), amelyben konkrét ajánlásokat fogalmaztak meg a spanyol–belga–magyar trió számára. A javaslatok intézményi, politikai, gazdasági és egyéb dimenziókat egyaránt érintenek. Eszerint ennek az elnökségnek a feladatai közé a következők tartoznának.

- Annak biztosítása, hogy az új Általános Ügyek Tanácsa (*General Affairs Council*) – ezt a trió elnöki – be tudja tölteni az EU policy-making stratégiai koordináló funkcióját.
- Az Európai Unió gazdasági kormányzásának javítására, a gazdasági és monetáris unió erősítésére összpontosítani egy szélesebb makroökonomiai koordináció keretében.
- Az ECOFIN (az Európai Unió gazdasági és pénzügyminisztereinek tanácsa) elnöksége konstruktív szerepének támo-

A francia elnökség mérlege. Franciaország a kezdetektől meghatározó szerepet játszik az európai integráció folyamatában. E szerephez méltó ambíciókkal vágott bele a Sarkozy elnök vezette ország a 2008 júliusától 2008 decemberig tartó francia elnökségbe. Négy terület szerepelt az elnökségi program legelső lapján: a biztonság és védelem, az energia, a környezet és a bevándorlás. Párizs az európai biztonsági és védelmi politikai teljes megújítását, ezen belül a 2003-as európai biztonsági stratégia revízióját, az uniós műveletekhez egy önálló tervező és irányító szervezet felállítását, az állandó, strukturált együttműködés indítási szabályainak rögzítését, sőt bizonyos katonai képességek európai szintű közösségiesítését javasolta. Az energia és a nyersanyagok kérdésében a francia politika a nemzetközi áremelkedés visszafogását ambicionálta, mondván, hogy ez a fő gerjesztője az európai szintű inflációs feszültségeknek. Ennek érdekében ambicionálta volna egy uniós szintű poszt-Kyoto egyezmény létrehozását, amellyel az EU védhetőbb pozíciót alakíthat ki az energia-világpiac legnagyobb szereplőivel szemben. Végül pedig szorgalmazta egy uniós szintű bevándorlási politika kialakítását, illetve ezen megállapodás egyeztetését a Földközi-tenger melléki nem uniós államokkal.

Néhány hónappal a francia elnökség befejezése után a Pascal Bonifac vezette *Institut de Relations Internationales et Stratégiques* konferenci-

át rendezett az elnökségi mérlegről. A mintegy kéttucatnyi szakértő véleménye nem volt túl hízelgő a francia teljesítmény láttán, amelyet talán legjobban az jelez, hogy a mérlegben az első helyen az elnökségi programban nem is szereplő sport áll. A pekingi olimpián való sikeres francia, illetve európai szereplés a kérdést az elnökségi értékelésben kiemelt helyre hozta.

Természetesen nem arról van szó, hogy elfelejtődtek volna az eredeti célkitűzések. Az elnökségi mérleg akkurátusan számba veszi az eredményeket és a kudarokat: az EU nem volt képes az amszterdami klímacsúcson érvényre juttatni saját ambiciózus álláspontját, ehhez hiányzott a támogatás a legnagyobb ipari partner, az USA oldaláról, de nem kívánt kötelezettségeket vállalni a legnagyobb szennyező és rohamos tempóban növekedő Kína sem. A francia külpolitika számára a legfontosabb területek közé tartozó EU–NATO-viszonyban ugyancsak kis lépésekről lehetett számot adni: a felek ugyan felismerték, de a gyakorlati politikában csak elemeiben hasznosítják, hogy nincs működőképes európai biztonsági rendszer korrek EU–NATO-kapcsolatok, illetve a transzatlanti dimenzió karbantartása nélkül.

Végül, ami a bevándorlási politika közösségiesítését illeti, a franciák ez esetben át tudták vinni javaslatukat: az Európai Tanács 2008. október 16-án elfogadta a francia javaslaton alapuló *Unió a Mediterránúért* című dokumentumot.

- gatása, a Bizottsággal és az eurozóna pénzügyminisztereit tömörítő Eurogroup elnökével együtt a hatékonyabb gazdasági koordináció érdekében.
- A pénzügyi szabályozás reformjára mutató hajlandóság kihasználása, elsősorban a G20-on belüli szorosabb együttműködéssel.
 - Az unió befolyásának erősítése a nemzetközi testületekben az egyedüli képviselőként keresztül, kezdve az Eurogroupal, folytatva a világ gazdasági kormányzásában érintett intézményekkel és fórumokkal (G20, IMF, Világbank).
 - Annak biztosítása, hogy az EU 2020 Stratégia, amely társadalmi, környezeti és növekedési célkitűzéseket egyaránt tartalmaz, a gazdasági és a társadalmi válságkezelés kerete maradjon. Ezen a téren a gyors egyezségekre való törekvés nem feledtetheti el, hogy ebben a kérdésben tartós politikai konszenzusra van szükség.
 - Komplementer európai kezdeményezések kidolgozása a meglévő foglalkoztatáspolitikai tervek mellett, hogy a tagállamok szembe tudjanak nézni a magas munkanélküliség kihívásával.
 - Egy belső európai energiapiac kiépítése, amely egy európai méretű infrastruktúrális hálózatra támaszkodhat.
 - Az unió klímastratégiájának kiegészítése a szállításra és a tisztább technológiákra vonatkozó csomagokkal, hogy meg lehessen őrizni az EU hitelességét a kibocsátási kereskedelemben.
 - Annak biztosítása, hogy a harmadik országokkal történő együttműködés az illegális migráció és a határok előtti ellenőrzés kérdéseiben ne ássa alá a menedékre és egyéb emberi jogi kötelezettségekre vonatkozó jogokat.
 - Együttműködés az Egyesült Államokkal a terrorizmus elleni fellépésben a közös

prioritások mentén, különösen az Észak- és Nyugat-Afrikába irányuló segélyeket és Pakisztán stabilizációját illetően.

- A kül- és biztonságpolitikai főmegbízott segítése az Európai Külügyi Szolgálat felállításában, amely tényleges érték lesz az EU külpolitikájában. A szolgálatot el kell látni olyan eszközökkel, hogy magas szintű politikai tevékenységet végezzen, különösen az energiapolitika, a migráció és a biztonság ügyeiben.
- Hozzájárulás a békés vitához a kibővülés ügyében, hogy a kérdés a napirenden maradjon, világos menetrenddel (*roadmap*), s annak biztosítása, hogy a tagságért folyamodó államokban a szükséges reformok ne álljanak le.
- A nemzeti parlamentekkel való intenzív párbeszéd bátorítása.
- Az EU-költségvetésről szóló vita megkezdése a politikai prioritások, a közös törekvések (konzisztens EU-támogatás a tradicionális EU-területeknek, mint például a kohézió vagy a mezőgazdasági alap) tisztább megértésével és az új prioritások megjelölésével (EU 2020 Stratégia, a nettó befizető-logika meghaladása, a bevételi és kiadási oldalak összekapcsolása, valamint a CAP-reform végrehajtása).

Specifikus magyar érdekek?

A válasz könnyebbik oldala a magyar kormányzati felkészülésre vetni egy pillantást. 2007 végén születtek meg az első döntések, amelyek az elnökségi stáb (köribelül 800 fő) és a dossziéfelelősök (300–400 fő) összeállításáról szóltak.

A három ország a trió együttműködésében rejlő lehetőségeket maximálisan ki kívánja használni, s olyan szoros, innovatív együttműködést tervez, amely az utánunk következő csoportos elnökségek számára

is modellként szolgálhat. Ezért az európai ügyekért felelős államtitkárok 2008 májusában – magyar javaslatra – egyetértettek abban, hogy az EU-elnökség kapcsán strukturált együttműködést alakítanak ki, amely kiterjed a valamennyi érintett minisztérium közötti együttműködésre is. A hármas elnökség általános politikai célkitűzéseit egy úgynevezett stratégiai keretdokumentum tartalmazza. A csoportos elnökség programját az Általános Ügyek Tanácsa 2009. december 7-i ülésén jóváhagyta.

Több gond mutatkozik a jóval összetettebb tartalmi oldalal. A miniszterelnök vezetésével működő EU-elnökség Bizottság 2008 szeptemberében egyetértett azzal, hogy Magyarország az alábbi kérdéseket javasolja szerepeltetni a trió stratégiai programjában:

- a lisszaboni stratégia új szakasza;
- energia és klímapolitika;
- szabadság, biztonság és jog térsége (poszthágai program végrehajtása, román–bolgár schengeni értékelés);
- új, többéves pénzügyi keret;
- bővítés, a Nyugat-Balkán európai integrációja;
- európai szomszédságpolitika.

Amit most, 2010 közepén hozzá kell számítanunk, azok a folyamatban lévő kormányváltás által generálható változások akár a felkészülés tartalmi, akár személyi vonatkozásaiban. Erről – Szájer József áprilisi végi nyilatkozatából – pillanatnyilag annyit lehet tudni, hogy az új kormány a magyar–EU reláció egészének filozófiáját kívánja módosítani. Eszerint eddig a szocialista kormányzat elsősorban az uniós érdekeket képviselte és tartotta szem előtt, a kormányváltás után a magyar érdekek előtérbe állítása lesz a fő feladat. A tárca átvétele után, ha szükséges, új erők bevonására is sor kerül.

A trió elnökségi programjában egyébiránt rengeteg dolog található. Úgy vélem, az ország gazdasági-pénzügyi helyzetére tekintettel számunkra a legfontosabb terület a készülő új EU-stratégiában a pénzügyi válság negatív gazdasági és társadalmi hatásainak kezelése kell, hogy legyen.

Második helyen a Duna-régióval kapcsolatos terveket említeném. Az Európai Tanács 2009 júniusában felkérte a Bizottságot, hogy 2010 vége előtt nyújtson be a Duna-régióra vonatkozó uniós stratégiát. A három elnökség folytatja ezt a kezdeményezést, amely jól illeszkedik a fenntartható fejlesztési célkitűzésekhez. Az e régióra jellemző kihívásokkal célszerű integrált megközelítés keretében foglalkozni, tiszteletben tartva ugyanakkor az egyes érintett tagállamok egyedi körülményeit. E területen – a dunai együttműködési folyamatban részt vevő államok vonatkozásában – minden bizonnyal napirendre kerülnek a régió környezetvédelmi, közlekedési, társadalmi-gazdasági és kulturális fejlődésének szempontjai, valamint a stratégia külső dimenziója. Ezeknek ki kell egészíteniük a régióra vonatkozó, meglévő uniós szakpolitikákat.

Végül, de egyáltalán nem utolsósorban megemlíteném a közös biztonság- és védelempolitikával kapcsolatos ügyeket. A trió programjában ezúttal is nagyon bőséges ambíciószint található:

- az EU válságmegelőzési és válságkezelési szerepének erősítése;
- a Headline Goalon belül a katonai és civil szinergia növelése;
- az EDA szerepének erősítése;
- a partnerekkel való együttműködés fejlesztése;
- az ESDC szerepének erősítése;
- a katonai és civil műveletek tervezésének és vezetésének hatékonyabbá tétele;
- az emberi jogok és a genderszempontok érvényre juttatása. ■